

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Μάρκου 'Εφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ Λύσεις ἀποριῶν τῆς θείας Γραφῆς, 'Ανάτυπον τοῦ ΛΖ' τόμ. τῆς 'Επετηρίδος τῆς 'Εταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν σελ. 343—364, 'Αθήναι 1970.

Ἡ παροῦσα ἐργασία παρουσιάζει τρία νέα ἔργα, τὸ πρῶτον νῦν ἐκτυπούμενα, τοῦ Μάρκου Εὐγενικοῦ. Ἡ ἔκδοσις στηρίζεται εἰς 4 χφφ. περιέχοντα καὶ τὰ τρία ἔργα καὶ εἰς τὸν κώδικα Μ περιέχοντα μόνον τὸ γ' ἔργον. Δὲν ἠδυνήθη ὁ σ. νὰ χρησιμοποίησῃ δύο ἄλλους κώδικας περιέχοντας τὸ β' ἔργον καὶ ἕτερον περιέχοντα τμῆμα τοῦ α'. Νομίζομεν ὅτι διὰ τῶν χρησιμοποιηθέντων κωδικῶν ἡ ἀπόδοσις τοῦ κειμένου εἶναι ἱκανοποιητικὴ. Ὁ σ. πρόεβη εἰς τὴν ἔκδοσιν διὰ νὰ δοθῇ πληρεστέρα εἰκὼν τῆς μορφώσεως τοῦ Μάρκου Εὐγενικοῦ, ἐπειδὴ τὰ διασωθέντα ἔργα του ὄντα κυρίως χαρακτῆρος ἀντιρρητικοῦ τῆς Ἐνώσεως ἔδιδον μονομερῆ στοιχεῖα. Τὰ 3 νέα ἔργα του ἠθικο-φιλοσοφικοῦ χαρακτῆρος ἀφοροῦν εἰς ἐπεξήγησιν ὠρισμένων ἀποριῶν γεννωμένων εἰς τὸν ἀναγνώστην τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ Μάρκου ὑπὸ τύπον «λύσεως ἀποριῶν» δεικνύουν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν του καὶ τὴν εὐρύτητα ἀντιλήψεως, τὴν διακρίνουσαν ὅλους τοὺς Πατέρας.

Ὁ συγγραφεὺς ἐξέδωκε τὸ κείμενον μὲ ἐπιμέλειαν, ὡς δεικνύει τὸ λεπτομερὲς αὐτοῦ κριτικὸν ὑπόμνημα ἀνεῦρε πάντα τὰ χωρία τῶν Ἀγ. Γραφῶν ἢ ἄλλων πηγῶν πρὸς τὰ ὁποῖα εἶναι σχετικαὶ αἱ περικοπαὶ τοῦ ἐκδιδομένου κειμένου, ὡς δεικνύει τὸ παρατιθέμενον εἰδικὸν ὑποσελίδιον ὑπόμνημα καὶ εἰς ἕτερον ἐκτενέστερον ὑποσελίδιον ὑπόμνημα ἀναφέρει εἰδικώτερον τὰς ἐρμηνείας ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ἐπὶ ὠρισμένων ἐρμηνειῶν τοῦ Μάρκου.

Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ὁ σ. προσδιορίζει τὸν χρόνον τῆς συγγραφῆς τῶν 3 ἔργων ἐξ ἐμμέσων τεκμηρίων κατὰ τρόπον πιθανόν καὶ ἐκθέτει τὰ τῆς χειρογράφου παραδόσεως αὐτῶν. Ἡ πλουσία βιβλιογραφία προδίδει τὴν ἐνημερότητα τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸ θέμα του, ἡ δὲ ὅλη δὲ ἐργασία τοῦ νέου φιλολόγου τούτου προδίδουσα καὶ ἱκανὴν κατάρτισιν καὶ ὠριμότητα συγγραφικὴν παρέχει πολλὴν ἱκανοποίησιν, ὅτι νέον ἐλπιδοφόρον στέλεχος τοῦ Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ Σώματος εἰσέρχεται εἰς τὸν στίβον τῆς ἐνεργοῦ φιλολογικῆς ἐρεῦνης.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

ΒΑΣ. Δ. ΦΟΡΗ, Μεσαιωνικὰ στερητικὰ ἐπίθετα, ἀνάτυπον ἐκ τοῦ δημοσιεύματος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης «Βυζαντινά» τόμος 3., Θεσσαλονίκη 1971, σελ. 343—365.

Ἡ μελέτη ἀναφέρεται εἰς τὸ «Λεξικὸν τῆς μεσαιωνικῆς δημώδους γραμματικῆς 1100—1669», οὗτινος ἐξεδόθη καὶ Β' τόμος, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὸν σηματοπισμὸν ἐνίων στερητικῶν ἐπιθέτων, συνθέτων ἐκ τοῦ στερητικοῦ α- καὶ ἀν-

καὶ τοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἰς -τος. Τῶν ἐπιθέτων τούτων ὑπάρχουν δύο τύποι, ὁ κανονικὸς (**ἄβραστος, ἀνείπωτος**) καὶ ὁ κολοβωμένος (**ἀγροίκτης, ἀλώνιστος**). Διὰ τὸν σχηματισμὸν τούτων ὁ συντάκτης τοῦ Λεξικοῦ τῆς μεσαιωνικῆς ἐδέχθη τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ καὶ τοῦ Χατζιδάκη, ἤτοι διὰ μὲν τὸν κανονικὸν τύπον, ὅτι πρόκειται περὶ συνθέσεως ἐκ τοῦ στερητικοῦ ἀ- καὶ τοῦ εἰς -τος ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἴτε τοῦτο ὑπάρχει (**βραστός**) εἴτε δὲν ὑπάρχει (**εἰπώτος**)· διὰ δὲ τὸν κολοβωμένον, ὅτι πρόκειται περὶ τῶν εἰς τὴν λήγουσαν τονιζομένων ὀνομάτων (**ἀγροίκτης**), ἅτινα πρὸς ἔνδειξιν στερήσεως ἔγιναν προπαροξύτονα (**ἀγροίκτης**).

Ὁ Δ. Φόρης ἤδη πρότερον κρίνων τὸν Α' τόμον τοῦ Λεξικοῦ τῆς μεσαιωνικῆς διετύπωσε τὴν ἄποψιν ὅτι διὰ τὸν κανονικὸν τύπον ἢ σύνθεσις γίνεται, ὅπου δὲν μαρτυρεῖται ὑπαρκτὸν β' συνθετικὸν εἰς -τος, μὲ δεύτερον συνθετικὸν σχηματιζόμενον ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου. Ὡς πρὸς τὸν κολοβωμένον τύπον δέ, λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ὕλικου τοῦ Β' τόμου ἐξετάζει 14 τοῦ τύπου τούτου στερητικὰ ἐπίθετα (**ἀπάτητος, ἀγάπητος, ἀπόσπαστος, ἀνηγόρευτος, ἀνέβατος, ἀντήρητος** κλπ.) καὶ ἐνισχυόμενος καὶ ἐκ διασωθέντων διπλῶν τύπων (**ἀνανέβατος - ἀνέβατος, ἀνευτήρητος - ἀντήρητος, ἀναδέλφωτος - ἀδέλφωτος** κλπ.) διατυπώνει τὴν γνώμην ὅτι πρόκειται περὶ φαινομένου ἀπλολογίας, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν μεσαίωνα ἀνεπτύχθη διὰ συλλαβικῆς ἀνομοιώσεως (**ἀναπαίτητος**) **ἀπάτητος, ἀναγάπητος**) **ἀγάπητος, ἀναπόσπαστος**) **ἀπόσπαστος** κλπ.).

Ἐπὶ πλέον γίνονται παρατηρήσεις ἐτυμολογικαὶ ἐπὶ τριῶν εἰσέτι στερητικῶν ἐπιθέτων τοῦ Λεξικοῦ.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

M. VAN DEN BRUWAENE, **Cicéron, De natura Deorum**, Livre Premier (ἐν τῇ Collection Latomus [Revue d'Études Latines], vol. 107 Bruxelles 1970, σσ. 1—191), τιμὴ fr. b. 325.

Ἐπιχειρῶν ὁ M. Van Den Bruwaene τὴν ἔκδοσιν τοῦ πρώτου ἐκ τῶν τριῶν σφριζομένων βιβλίων τῆς τοῦ Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος πραγματείας, τῆς ἐπιγραφομένης De Natura Deorum (Περὶ τῆς φύσεως τῶν θεῶν), ἐπεδίωξε τὴν ἀποκατάστασιν οὐχὶ μόνον τῆς γνησίας μορφῆς τοῦ κειμένου διὰ τῆς κριτικῆς ἐξετάσεως τῶν ποικίλων ἐκ τῶν χειρογράφων κωδίκων καὶ τῶν πρώτων ἐντύπων ἐκδόσεων παραδιδομένων πρὸς αὐτὸ σχετικῶν γραφῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν διερεύνησιν τοῦ πραγματικοῦ περιεχομένου τούτου διὰ τῆς ἐρμηνευτικῆς θεωρήσεως τῶν διαφόρων ὑπὸ τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ φιλοσόφων διατυπωθεισῶν ὡς πρὸς αὐτὸ πάλιν συναφῶν δοξασιῶν ἢ θεωριῶν.

Οὕτως ἐν τῇ κριτικῇ ταύτῃ καὶ ἐρμηνευτικῇ ἐκδόσει ὁ φιλόλογος πρῶτον μὲν